

The background features a stack of several books on a light-colored wooden surface. The books are of various thicknesses and colors, with some showing their spines. The background is a light, textured surface with various letters scattered across it in different sizes and orientations, creating a word cloud effect. The letters include U, T, K, F, S, W, N, O, I, G, L, R, P, D, R, L, G, K, G, A, M, U, G, F, I, L, G, W, A, Q, and G.

Toekomst van de educatie vanuit het perspectief van roc's

Paul Steehouder, Pieter Baay
m.m.v. Evie Jansens

Toekomst van de educatie vanuit het perspectief van roc's

**Paul Steehouder, Pieter Baay
m.m.v. Evie Jansens**

Colofon

Toekomst van de educatie vanuit het perspectief van roc's

Auteurs: Paul Steehouder, Pieter Baay m.m.v. Evie Jansens

April 2016

Dit onderzoek is uitgevoerd door ecbo in opdracht van Stichting Lezen & Schrijven

Expertisecentrum Beroepsonderwijs

Postbus 1585

5200 BP 's-Hertogenbosch

T 073 687 25 00

www.ecbo.nl

© Stichting Lezen & Schrijven

© ecbo 2016

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Voorwoord	4
Managementsamenvatting en conclusies	5
1 Inleiding	8
2 Inventarisatie van cijfers en feiten	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Deelname educatietrajecten	10
2.3 Docenten en vrijwilligers	17
2.4 Werving en samenwerking in de regio	23
2.5 Toekomstig beleid	25
3 Samenvatting gesprekken	26
3.1 Inleiding	26
3.2 Beleid van gemeenten en van de roc's	27
3.3 Tel mee met Taal	30
3.4 Docenten en vrijwilligers	33

VOORWOORD

“Those who have the privilege to know have the duty to act.”

Albert Einstein

En wat weet u na lezing van deze studie? Dat laaggeletterdheid een onverminderd groot probleem is, weet u vast al. De studie leert ons dat we ons zorgen moeten maken om de scholingsinfrastructuur. In veel gemeenten brokkelen de professionele voorzieningen gestaag af. Dit gaat op korte termijn grote gevolgen hebben.

De combinatie docent en vrijwilliger - zoals die bijvoorbeeld in Taal voor het Leven wordt gemaakt - is aantoonbaar succesvol. Dat succes is echter alleen te bereiken als die professionele scholingsinfrastructuur in stand blijft. We zien dat de kennis over het bereiken en begeleiden van mensen die moeite hebben met basisvaardigheden langzaam verdampt. Veel docenten - nu nog werkzaam bij educatie in de roc's - zullen dat de komende jaren niet meer zijn.

Na het lezen van dit rapport weet u ook dat de deelname van autochtone deelnemers aan educatietrajecten de laatste jaren enorm is afgenomen. Dit terwijl autochtonen sterk oververtegenwoordigd zijn in de totale populatie laaggeletterden.

Er zijn gelukkig ook positieve punten. Er wordt steeds meer samengewerkt. In een aantal arbeidsmarktregio's zijn er effectieve netwerken gebouwd van roc, bibliotheek, gemeenten en welzijnsinstellingen. Deze netwerken maken het mogelijk de formele en non formele educatie aan elkaar te verbinden en om meer laaggeletterde autochtonen en allochtonen te vinden.

Lees dit rapport, volg Einstein en kom in actie!

Marja van Bijsterveldt
Voorzitter Raad van Toezicht
Stichting Lezen & Schrijven

Jan van Zijl
Voorzitter MBO Raad

MANAGEMENTSAMENVATTING EN CONCLUSIES

Op 1 januari 2016 startte Stichting Lezen & Schrijven – in het kader van het actieprogramma Tel mee met Taal – met het ondersteuningsprogramma Taal voor het Leven. Taal voor het Leven is gericht op het ondersteunen van gemeenten en organisaties waar laaggeletterden te vinden zijn en het programma helpt taalaanbieders bij de vorming van lokale netwerken, zodat zij gezamenlijk laaggeletterdheid effectiever kunnen bestrijden.

In dit kader heeft Stichting Lezen & Schrijven ecbo opdracht gegeven een onderzoek te doen naar de toekomstverwachtingen van afdelingen educatie bij roc's. Welke rol kunnen en willen zij spelen nu – sinds 1 januari 2015 – de verplichte inkoop bij roc's stapsgewijs wordt afgebouwd?

Het onderzoek bestaat uit twee delen; een inventarisatie middels een vragenlijst bij alle roc's en een serie verdiepende gesprekken met het management van een aantal geselecteerde roc's met actief educatiebeleid. Het onderzoek geeft inzicht in de daadwerkelijke en verwachte aantallen deelnemers aan educatietrajecten en de daarbij betrokken docenten en vrijwilligers. Ook levert het informatie op over regionale samenwerking en het beleid van gemeenten en roc's met betrekking tot educatie.

Aantallen educatietrajecten stabiel maar toekomst onzeker

Het aantal educatietrajecten in 2014 is met 11.592 deelnemers vergelijkbaar met voorgaande jaren. Een dalende inkoop van educatie door gemeenten bij de roc's is in 2015 niet zichtbaar. Voor de komende jaren verwachten roc's echter een sterke daling van zowel het aantal deelnemers als het aantal docenten. Voor 2017 wordt zelfs een halvering van het aantal deelnemers verwacht. De onzekerheid hierover is echter groot, vooral als gevolg van onduidelijkheid over inkoop door gemeenten. Uiteindelijk zou het mee kunnen vallen. De (selecte) groep roc's die deelnam aan de gesprekken gaf aan dat tot 2018 de gemeenten 50 tot 100 procent van het educatiebudget bij roc's blijft besteden. Over de periode na 1 januari 2018 hebben de roc's geen enkele zekerheid. De angst bestaat dat de educatiemiddelen niet-geoormerkt opgaan in het budget voor het sociale domein.

	Aantal deelnemers (%)		Indicatie aantal deelnemers (%)	
	2014	2015	2016	2017
Rekenen totaal	274 (2%)	408 (4%)	176 (3%)	177 (5%),
Nederlands als eerste taal (NT1) totaal	1982 (17%)	1943 (20%)	1455 (25%)	862 (24%)
Nederlands als tweede taal (NT2) totaal	5379 (46%)	5320 (55%)	2851 (49%)	1610 (44%)
Anders, namelijk ...	1426 (12%)	2076 (21%)	1349 (23%)	969 (27%)
Drie instellingen hebben alleen totaal aantal aangegeven	2531 (22%)			
Totaal	11.592 (100%)	9747 (100%)	5831 (100%)	3618 (100%)

Een opvallend resultaat van het onderzoek is dat sinds 2009-2010 het aantal autochtonen dat wordt bereikt enorm is afgenomen

Vergeleken met 2009-2010 is het aantal autochtonen dat deelneemt aan educatietrajecten drastisch verminderd, terwijl het totaal aantal deelnemers ongeveer gelijk is gebleven.

Tweeledig beeld van beleid van gemeenten

Er is een tweeledig beeld bij de roc's rondom het (gepercipieerde) beleid van gemeenten. Enerzijds zijn er gemeenten zonder doordacht en duurzaam educatiebeleid. Gemeenten die niet of met moeite samenwerken in de eigen arbeidsmarktregio bij de besteding van het educatiebudget hebben een verschillende focus en een 'ieder voor zich'-houding. Een kortetermijnbeleid op basis van pragmatisme. Zij focussen zich sterk op de financiële randvoorwaarden en verantwoording in plaats van te sturen op kwaliteit en resultaten. De relatie tussen deze roc's en gemeenten is vooral die van opdrachtgever en opdrachtnemer in plaats van samenwerkingspartners te zijn binnen de regionale infrastructuur.

“Ons roc werkt nauwelijks samen de gemeente, met enige jaloezie hoor ik weleens de verhalen van andere regio's”

Aan de andere kant zijn er ook regio's waarin over meerdere jaren samengewerkt wordt vanuit een gezamenlijk gedragen visie. Kenmerkend voor deze regio's is dat het aantal gemeenten beperkt is en er een geschiedenis en cultuur is waarbinnen op meerdere terreinen wordt samengewerkt. Op bestuurlijk niveau bestaan goede contacten en vindt men elkaar in een netwerkaanpak.

Zwakke positie van educatie in roc's

Bij slechts een aantal roc's is educatie bestuurlijk en strategisch stevig verankerd. Educatie is voor veel roc's, waar de focus op mbo-onderwijs ligt, een vreemde eend in de bijt. Educatie heeft andere wet- en regelgeving, andere bekostiging en ook andere verantwoordingsverplichting. Dat vraagt om een bedrijfsvoering die buiten de scope van de mbo-instellingen ligt.

“Educatie is in ons roc eigenlijk een vreemde eend in de bijt”

Voor educatie is het zodoende lastig structurele afspraken met gemeenten te maken. Bovendien zijn binnen educatie een aantal ontwikkelingen dat deze werksoort nog meer doet verschillen van het mbo. We noemen er twee.

In de eerste plaats de inzet van vrijwilligers. De resultaten van de vragenlijst laten zien dat ongeveer evenveel betaalde docenten als vrijwilligers actief zijn in de begeleiding van educatietrajecten. 63 procent van de roc's geeft aan met vrijwilligers te werken. De mate waarin verschilt enorm en varieert van 2 tot 130 vrijwilligers. Veel afdelingen educatie zitten in een startfase als het gaat om scholing van vrijwilligers. Vrijwilligersbeleid ontbreekt vaak of is nog in ontwikkeling. Dat kan een knelpunt zijn bij de samenwerking binnen regionale netwerken, waarin trajecten die met WEB-middelen door educatie worden uitgevoerd verbonden worden met trajecten die door vrijwilligers worden uitgevoerd.

In de tweede plaats de ontwikkeling van de rol van docent educatie. Het gaat niet alleen meer om het kunnen begeleiden van groepen en de didactische competenties die daarvoor nodig zijn. Het gaat ook om competenties als marktgericht werken, samenwerken met ketenpartners en het aansturen, begeleiden en trainen van vrijwilligers. Daarnaast krijgen docenten binnen het regionale netwerk steeds meer een rol in de kwaliteitsborging van educatietrajecten. Dat vraagt om andere competenties van docenten. Aan verdere professionalisering, bijvoorbeeld in de vorm van collegiale consultatie en intervisie, is grote behoefte. In de gesprekken kwam ook naar voren dat men het jammer vindt dat in de WEB niets is opgenomen over bevoegdheidseisen voor docenten educatie.

Roc's zien kansen in landelijk beleid, maar zoeken stabiliteit

Afdelingen educatie hebben behoefte aan prikkels vanuit landelijk beleid, waarmee ze aan de slag kunnen gaan om hun bestuurders te kunnen aanspreken op de maatschappelijke opdracht én werk te maken van partnerschap van het roc in de eigen regio om educatie toekomstbestendig te maken. Het Actieplan Tel mee met Taal wordt door educatie-afdelingen beschouwd als steun in de rug bij tal van regionale initiatieven en samenwerkingsnetwerken. De betrokkenheid van afdelingen educatie in de regionale infrastructuur blijkt ook uit de inventarisatie bij alle afdelingen educatie: 37 procent werkt soms en 5 procent vaak samen met regionale instellingen en organisaties.

Voor de roc's is het belangrijk dat aanvullend op het Actieplan vanuit de ministeries het signaal komt dat educatie, ook vanaf 2018, op de agenda blijft en minder afhankelijk wordt van schommelingen en wijzigingen in budgetten die door gemeenten worden besteed.

“Educatie voor volwassenen is het enige onderdeel van het onderwijs dat geen vaste financiering kent. Dat is toch gek als je weet dat 1 op de 9 Nederlanders laaggeletterd is”

In gesprekken wordt ook opgemerkt dat educatie het enige onderdeel van het Nederlandse onderwijsstelsel is waarvan de bekostiging afhankelijk is van het beleid van gemeenten. Dat maakt de toekomst van educatie erg onzeker. Een concrete maatregel in dit verband kan zijn het budget educatie vanaf 2018 niet geheel op te laten gaan in het totaalbudget voor het sociaal domein, zodat – door een vorm van oormerking – gemeenten deze middelen niet anders gaan besteden dan aan educatieactiviteiten.

Stichting Lezen & Schrijven

Volgens de roc's kan Stichting Lezen & Schrijven een rol spelen in het netwerkvraagstuk. Zo kan zij regionale en lokale initiatieven ondersteunen en faciliteren en thema's op de landelijke beleidsagenda zetten. De regionale partijen moeten echter wel in de lead zijn; sommige roc's ambiëren een leidende rol.

1 INLEIDING

In opdracht van Stichting Lezen & Schrijven heeft ecbo onderzoek gedaan naar de toekomst van educatie vanuit het perspectief van de roc's. Het onderzoek bestaat uit twee delen:

1. Een inventarisatie van aantallen deelnemers aan educatietrajecten, aantallen docenten en vrijwilligers, de werving, de samenwerking in de regio en het beleid van gemeenten ten opzichte van inkoop bij afdelingen educatie. Deze inventarisatie geeft een landelijk representatief beeld van de stand van zaken van educatie en verwachtingen bij roc's voor de toekomst.
2. Gesprekken met vertegenwoordigers van afdelingen educatie van roc's over perspectieven voor de toekomst van educatie. Doel van deze gesprekken was een beeld te krijgen van perspectieven en kansen die afdelingen educatie zelf zien. Daarvoor zijn roc's geselecteerd die een actief educatiebeleid hebben. De resultaten van deze gesprekken zijn dus niet representatief voor alle roc's in Nederland. Ze bieden wel aanknopingspunten voor eigen beleidsvorming voor andere roc's.

Hoofdstuk 1 van dit rapport bevat de gegevens die verkregen zijn uit de inventarisatie. Deze is in de maanden maart en april 2015 uitgevoerd bij afdelingen educatie van de roc's.

Op basis van deze inventarisatie zijn gespreksthema's en vragen geformuleerd voor de gesprekken met vertegenwoordigers van afdelingen educatie. In hoofdstuk 2 geven we een samenvatting van deze gesprekken.

2 INVENTARISATIE VAN CIJFERS EN FEITEN

2.1 Inleiding

De concrete aanleiding voor de inventarisatie van de stand van zaken bij roc's ligt in de wens van Stichting Lezen & Schrijven om de dienstverlening van de Nationale Bellijn Lezen en Schrijven en de Taalzoeker in 2015 te verbeteren. Daarvoor is een update nodig van de contactgegevens van de afdelingen educatie en een actueel inzicht in de aantallen deelnemers aan educatietrajecten, en een indicatie van de aantallen deelnemers in de periode 2015-2017.

Ook in het licht van de geleidelijke afname van 25, 50, 75 en 100 procent van de WEB-middelen die door gemeenten besteed moeten worden aan inkoop van educatie bij de roc's, is Stichting Lezen & Schrijven geïnteresseerd in deelnamegegevens, aantallen docenten en vrijwilligers, activiteiten met betrekking tot de werving, de samenwerking van afdelingen educatie met andere organisaties in de regio, het beleid van gemeenten met betrekking tot de inkoop van educatie en de rol die afdelingen educatie zelf zien in de regionale infrastructuur rondom de bestrijding van laaggeletterdheid.

Deze gegevens zijn relevant en van belang voor de landelijke uitrol van de aanpak van Taal voor het Leven. In de periode 2012-2015 zijn in zes regio's pilots uitgevoerd waarin nieuwe aanpakken van bestrijding van laaggeletterdheid zijn uitgewerkt. Uit onderzoek is gebleken dat deze aanpakken succesvol zijn¹. In het Actieplan Tel mee met Taal is aangegeven dat vanaf 2016 deze aanpakken uitgerold worden over alle regio's in Nederland². Inzicht in de stand van zaken en de toekomst van afdelingen educatie van de roc's is daarbij onmisbaar.

Kernvragen

De kernvragen bij de inventarisatie van de stand van zaken zijn:

- Hoeveel deelnemers hebben in 2014 deelgenomen aan educatietrajecten van afdelingen educatie en wat zijn de indicaties van aantallen voor de jaren 2015-2016-2017?
- Hoeveel docenten met een dienstverband zijn werkzaam bij afdelingen educatie in 2014 en wat zijn de indicaties voor de periode 2015-2017?
- Wordt in afdelingen educatie gewerkt met vrijwilligers, zo ja hoeveel en welke taken hebben zij?
- Bij wie ligt de verantwoordelijkheid voor de werving en waar richt de werving zich op?
- Met welke organisaties wordt samengewerkt?
- Hoe zien afdelingen educatie hun rol in de toekomst?

1 Slim samenwerken loont; resultaten van Taal voor het Leven na één jaar in de regio (2013). Den Haag: Stichting Lezen & Schrijven.

2 Ministerie van OCW (2014), Actieplan Tel mee met Taal.

Verantwoording

Voor de inventarisatie is een vragenlijst gemaakt. Daarin is gevraagd naar aantallen en indicaties van aantallen deelnemers aan educatietrajecten in opeenvolgende jaren. Ook voor docenten en vrijwilligers is een formulier gemaakt, waarin respondenten aantallen konden invullen. Voor de overige onderdelen is een vragenlijst met gestructureerde antwoordcategorieën gebruikt.

Negentig procent van de roc's heeft meegedaan aan het onderzoek

In totaal zijn 39 afdelingen educatie per mail en telefonisch benaderd om deel te nemen aan de inventarisatie van de stand van zaken. De respons was hoog, namelijk 90 procent. Van 35 afdelingen educatie zijn ingevulde vragenlijsten ontvangen. De analyses zijn gemaakt op basis van de gegevens zoals de afdelingen educatie die hebben aangeleverd. De getallen en antwoorden zijn ingevoerd in een bestand en verwerkt in tabellen en grafieken. Het ontbreken van gegevens van vier instellingen betekent dat het totaal aantal trajecten/deelnemers landelijk gezien (vermoedelijk zo'n 10 procent) hoger zal zijn.

Resultaten

De resultaten worden gepresenteerd aan de hand van tabellen en grafieken met een korte toelichting.

2.2 Deelname educatietrajecten

Instellingen is gevraagd om het aantal deelnemers aan educatietrajecten in te vullen voor 2014 en een indicatie te geven van het aantal deelnemers in 2015, 2016 en 2017. In het invulformulier zijn de educatietrajecten benoemd die met WEB-middelen uitgevoerd kunnen/mogen worden en in de WEB als zodanig zijn omschreven.

Aantallen deelnemers

In tabel 2.1 staan de aantallen deelnemers per traject zoals opgegeven door de afdelingen educatie. Drie instellingen hebben alleen een totaal aantal deelnemers over 2014 opgegeven, zonder uitsplitsing naar traject. Deze aantallen zijn wel in de tabel opgenomen zodat ze meetellen bij het totaal aantal deelnemers dat in 2014 aan een educatietraject deelnam.

Uit de tabel valt op te maken dat:

- het aantal deelnemers aan rekenaartrajecten aanzienlijk lager ligt dan trajecten Nederlands en Nederlands als tweede taal (NT2);
- de aantallen deelnemers aan Nederlands 1F en Nederlands 2F nagenoeg gelijk zijn;
- de trajecten Nederlands als tweede taal (A1 en A2) in vergelijking met de andere trajecten het hoogste aantal deelnemers hebben.

Onder de categorie 'anders' worden met name trajecten NT2, Staatsexamens en inburgering genoemd. Een enkele keer (korte) trajecten digitale vaardigheden. Ook het aantal niet-uitgesplitste trajecten (2531) bestaat, volgens opgave van de respondenten, voor een groot deel uit trajecten NT2.

Het totaal aantal deelnemers aan educatietrajecten in 2014 is 11.592. In 2015 is het aantal te verwachte deelnemers in alle educatietrajecten stabiel in vergelijking met 2014. De roc's verwachten, zo blijkt uit de inventarisatie voor 2016 en 2017, een sterke daling van het aantal deelnemers.

Tabel 2.1 Aantal deelnemers per traject

	Aantal deelnemers (%)	Indicatie aantal deelnemers (%)		
	2014	2015	2016	2017
Rekenen, alfabetisering 1F	217	328	105	105
Rekenen, ingang beroepsonderwijs 2F	57	80	71	72
Rekenen totaal	274 (2%)	408 (4%)	176 (3%)	177 (5%)
Nederlands als eerste taal, alfabetisering 1F	1080	1095	830	527
Nederlands als eerste taal, ingang beroepsonderwijs 2F	902	848	625	335
Nederlands als eerste taal (NT1) totaal	1982 (17%)	1943 (20%)	1455 (25%)	862 (24%)
Nederlands als tweede taal, basisniveau Nederlandse taal A1	2002	1967	1201	630
Nederlands als tweede taal, basisniveau Nederlandse taal A2	2429	2651	1304	814
Nederlands als tweede taal, alfabetisering Alfa A	325	189	110	53
Nederlands als tweede taal, alfabetisering Alfa B	365	278	75	22
Nederlands als tweede taal, alfabetisering Alfa C	258	235	161	91
Nederlands als tweede taal (NT2) totaal	5379 (46%)	5320 (55%)	2851 (49%)	1610 (44%)
Anders, namelijk ...	1426 (12%)	2076 (21%)	1349 (23%)	969 (27%)
Drie instellingen hebben alleen totaal aantal aangegeven	2531 (22%)			
Totaal	11.592 (100%)	9747 (100%)	5831 (100%)	3618 (100%)

Instroom 2014

In tabel 2.2 is het aantal deelnemers aangegeven dat in 2014 is ingestroomd. In de tabel is ook het totaal aantal deelnemers per traject opgenomen zodat de instroom ten opzichte van het totaal aantal deelnemers zichtbaar wordt.

Het percentage instroom is bij de meeste trajecten rond de 50 procent of hoger (rekenen 2F, Nederlands als tweede taal A2). In totaal is het percentage bijna 60 procent.

Tabel 2.2 Overzicht instroom 2014 per traject

	Aantal (%) instroom 2014	Totaal aantal (%) 2014
Rekenen alfabetisering 1F	103	217
Rekenen instroom beroepsonderwijs 2F	42	57
Rekenen totaal	145 (3%)	274 (3%)
Nederlands alfabetisering 1F	539	1080
Nederlands Instroom beroepsonderwijs 2F	406	902
Nederlands totaal	945 (18%)	1982 (22%)
Nederlands als tweede taal, A1	1174	2002
Nederlands als tweede taal, A2	1463	2429
Nederlands als tweede taal, Alfa A	85	325
Nederlands als tweede taal, Alfa B	47	365
Nederlands als tweede taal, Alfa C	153	258
Nederlands als tweede taal totaal	2922 (55%)	5379 (59%)
Anders	1339 (25%)	1426 (16%)
Totaal	5351 (100%)	9061 (100%)

Afbouw en onzekerheid

In tabel 2.3 zijn naast de opgegeven aantallen deelnemers nog drie categorieën opgenomen die respondenten konden aangeven in de invultabel. Respondenten konden de waarde '0' aangeven. Een 0 wil zeggen dat deze instelling voor dit trajecten geen deelnemers heeft ingeschreven. Uit de tabel blijkt dat het aantal nullen in 2014 en ook de jaren daarna het grootst is voor de trajecten rekenen. Verder is dit aantal nullen beperkt, al lijkt het wel iets toe te nemen in 2017. De toename van het aantal nullen kan gezien worden als een indicator voor de afbouw van trajecten.

Ook konden respondenten de categorie 'weet niet' aangeven. Het aantal keren dat voor deze optie is gekozen, is te zien in de vierde kolom van tabel 3. Het kan betekenen dat de gegevens niet beschikbaar zijn bij de respondent of dat de deelnamegegevens niet goed zijn geregistreerd. We kunnen het ook zien als een indicator voor onzekerheid. Het aantal keren 'weet niet' neemt toe in de periode 2015-2017. Dat kan wijzen op een toenemende onzekerheid over het aantal trajecten dat aangeboden gaat worden. Het aantal 'weet niet' neemt in de loop van de jaren toe voor alle educatietrajecten.

Veel roc's leven in onzekerheid over het aantal trajecten dat zij de komende jaren kunnen aanbieden

Ten slotte zien we dat veel vakken in de invultabel door respondenten niet beantwoord zijn. Dit aantal is te zien in de vijfde kolom van tabel 2.3. Bijna de helft van de respondenten laat vakken leeg. Drie respondenten hebben alle vakken leeg gelaten. Deze drie hebben wel een totaal aantal deelnemers opgegeven over 2014. Redenen die voor het leeg laten gegeven zijn:

- Te veel werk om alle trajecten uit te splitsen.
- Voor de verantwoording naar gemeenten toe worden andere registratie-categorieën gebruikt en de noodzaak om het voor dit onderzoek aan te passen wordt niet gezien.
- Het registratiesysteem is niet voldoende op orde om deze gegevens uitgesplitst naar traject aan te leveren.

Het niet beantwoorden en leeg laten van vakken geeft een wisselend beeld van de verschillende trajecten. Het zou erop kunnen wijzen dat er geen deelnemers zijn voor die trajecten. Vanaf 2016 is een lichte toename te zien van lege vakken en kan het ook (alhoewel in mindere mate dan 'weet niet') als indicator van toenemende onzekerheid gezien worden.

Tabel 2.3 Overzicht aantal deelnemers per traject, inclusief indicatoren afbouw en onzekerheid educatieafdelingen.

	Aantal deelnemers				Aantal instellingen 'geen deelnemers ingeschreven'			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Rekenen alfabetisering 1F	217	328	105	105	5	5	6	6
Rekenen instroomniveau beroepsonderwijs 2F	57	80	71	72	7	5	5	5
Nederlands alfabetisering 1F	1080	1095	830	527	0	0	0	2
Nederlands instroomniveau beroepsonderwijs 2F	902	848	625	335	1	1	1	1
Nederlands als tweede taal, A1	2002	1967	1201	630	1	1	1	2
Nederlands als tweede taal, A2	2429	2651	1304	814	0	0	0	2
Nederlands als tweede taal, Alfa A	325	189	110	53	0	0	1	3
Nederlands als tweede taal, Alfa B	365	278	75	22	1	0	1	3
Nederlands als tweede taal, Alfa C	258	235	161	91	0	0	2	3
Anders	1426	2076	1349	969	0	0	0	1
Drie instellingen alleen totaal	2531							
Totaal					15	12	17	28

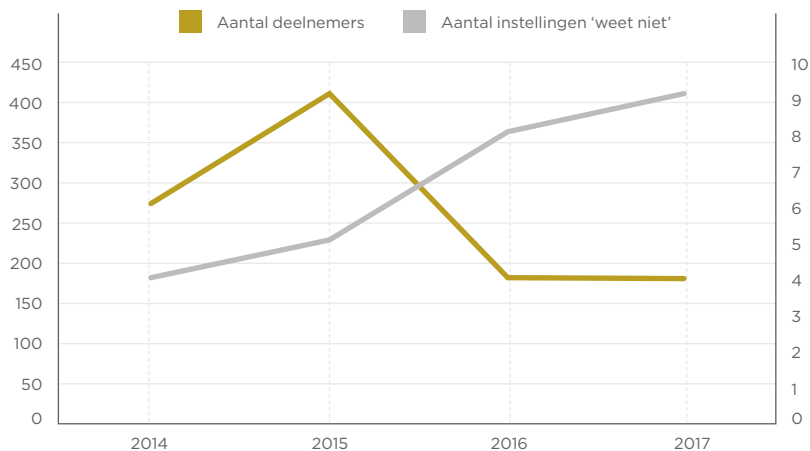
	Aantal instellingen 'weet niet'				Aantal instellingen geen antwoord			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Rekenen alfabetisering 1F	3	4	8	9	15	12	17	17
Rekenen instroomniveau beroepsonderwijs 2F	4	5	7	7	17	17	18	19
Nederlands alfabetisering 1F	3	4	8	9	12	10	14	16
Nederlands instroomniveau beroepsonderwijs 2F	4	5	9	10	13	13	16	17
Nederlands als tweede taal, A1	3	4	8	8	11	9	15	17
Nederlands als tweede taal, A2	3	4	8	8	10	9	14	16
Nederlands als tweede taal, Alfa A	3	4	8	8	16	16	20	21
Nederlands als tweede taal, Alfa B	4	5	8	8	17	17	20	21
Nederlands als tweede taal, Alfa C	4	5	7	7	14	12	16	19
Anders	3	4	6	6	18	15	18	19
Drie instellingen alleen totaal								
Totaal	37	44	77	80	143	130	168	182

Ontwikkeling in de tijd

De grafieken 2.1, 2.2 en 2.3 laten de ontwikkelingen van de deelnameaantallen over de jaren 2014, 2015, 2016 en 2017 zien in combinatie met de ontwikkeling van het aantal keren dat instellingen 'weet niet' hebben aangegeven. Dit kan beschouwd worden als een indicator voor onzekerheid over de aantallen deelnemers in de toekomst.

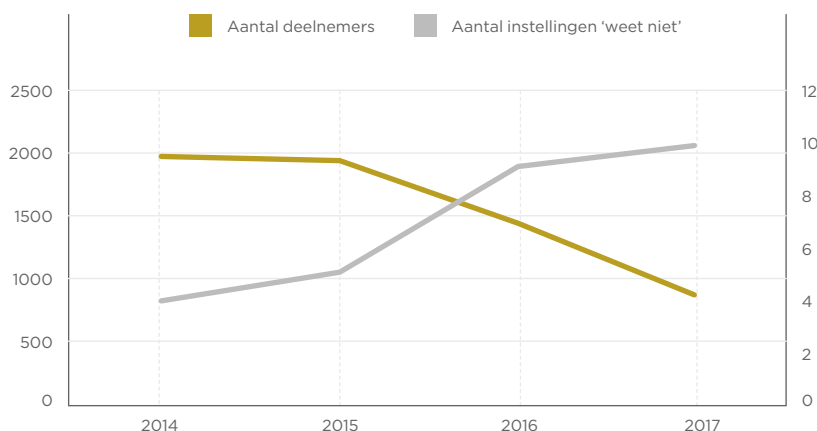
In grafiek 2.1 is de ontwikkeling van educatietrajecten rekenen (1F en 2F) te zien. In 2015 wordt een stijging van het aantal deelnemers ten opzichte van 2014 verwacht. Daarna is een daling te zien tot 177 in 2017. Het aantal instellingen dat 'weet niet' heeft aangegeven, stijgt vanaf 2015 door tot in 2017. Dat wijst op een toenemende mate van onzekerheid over het aantal deelnemers aan reentrajecten.

Grafiek 2.1 Aantal verwachte deelnemers en instellingen dat de aantallen niet weet voor Rekenen 1F/2F

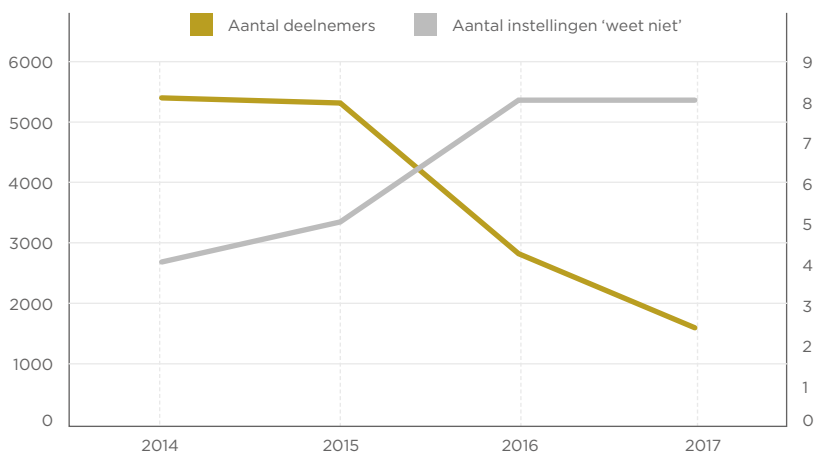
Grafiek 2.2 geeft de ontwikkeling van het aantal trajecten Nederlands/NT1 (1F en 2F). Het aantal blijft in 2015 stabiel, maar vanaf 2016 is een sterke daling te zien die in 2017 doorzet. Dan is sprake van meer dan een halvering van het aantal deelnemers. Evenals bij de trajecten rekenen zien we ook hier een toenemende onzekerheid.

Grafiek 2.2 Aantal verwachte deelnemers en instellingen dat de aantallen niet weet voor Nederlands als moedertaal (NT1) 1F/2F

Voor de trajecten Nederlands als tweede taal zien we in grafiek 2.3 een vergelijkbaar beeld als voor de trajecten Nederlands. In 2015 is het aantal redelijk stabiel. Vanaf 2016 is een sterke daling te zien, die in 2017 doorzet. Voor trajecten Nederlands als tweede taal is het beeld dat het aantal met ruim 60 procent afneemt. Overigens geldt ook hier dat de mate van onzekerheid vanaf 2015 tot 2017 sterk toeneemt.

Grafiek 2.3 Aantal verwachte deelnemers en instellingen dat de aantallen niet weet voor Nederlands als tweede taal (NT2)

Samenvatting

Het totaal aantal deelnemers aan educatietrajecten in 2014 is 11.592. Door het ontbreken van gegevens van twee grote afdelingen educatie is het totale aantal waarschijnlijk hoger. Het aantal van 11.592 is vergelijkbaar met de gemeten aantallen in de periode van het Aanvalsplan Laaggeletterdheid. In 2008 en 2009 werden circa 12.000 deelnemers geteld. Het gemeten deelnameaantal in 2014 is hoger dan de gemeten aantallen in 2010 en 2011, die rond de 10.000 schommelden³.

Het aantal deelnemers aan educatietrajecten is in 2015 vergelijkbaar met het aantal in 2014

Op basis van indicaties van de roc's is het deelnameaantal in 2015 in vergelijking met 2014 redelijk stabiel. Een afname van WEB-middelen die door gemeenten besteed worden aan inkoop van educatie bij de roc's is in 2015 op basis van deze gegevens niet zichtbaar. In de jaren 2016 en 2017 verwachten roc's wel een daling. Dat wil zeggen: de verwachte aantallen nemen over de jaren sterk af. Hierbij moet aangetekend worden dat de onzekerheid over de te bereiken aantallen bij de roc's met de jaren sterk toeneemt. Uiteindelijk zou de daling mee kunnen vallen. Uit de verzamelde gegevens blijkt dat de roc's bij de meeste trajecten een halvering van het aantal deelnemers in 2017 verwachten. Voor Nederlands als tweede taal wordt ruim meer dan de helft minder deelnemers verwacht.

Als we kijken naar de doelgroepen die in de periode van het Aanvalsplan deelnamen aan educatietrajecten en dat vergelijken met de cijfers in 2014 en 2015 dan zien we grote verschillen. In 2009 en 2010 bestond de doelgroep voor ongeveer twee derde uit autochtonen en iets minder dan een derde uit allochtonen⁴. Uit tabel 2.1 op pagina 15 kunnen we afleiden dat het aantal deelnemers dat een NT1-traject volgt beduidend minder is dan het aantal dat een NT2-traject volgt.

Er heeft zich de afgelopen jaren een grote verschuiving voorgedaan in de doelgroepen die worden bereikt door de afdelingen educatie: het aantal autochtonen is drastisch gedaald

2.3 Docenten en vrijwilligers

Aan de afdelingen educatie is gevraagd naar aantallen docenten en vrijwilligers die in 2014 educatietrajecten begeleidden. Ook is gevraagd naar indicaties van aantallen in de jaren 2015, 2016 en 2017.

Verder is bij de inventarisatie gevraagd naar activiteiten waarvoor vrijwilligers worden ingezet, de aanwezigheid van scholingsplannen voor docenten en vrijwilligers, en naar beleid rondom uitstroom van docenten en inzet van vrijwilligers.

3 Monitor deelname lees- en schrijfcurssussen volwassenen. In: Steehouder en Tijssen (2011) Opbrengsten in beeld; rapportage Aanvalsplan Laaggeletterdheid 2006-2010. Den Bosch: CINOP.

4 Monitor deelname lees- en schrijfcurssussen volwassenen. In: Steehouder en Tijssen (2011) Opbrengsten in beeld; rapportage Aanvalsplan laaggeletterdheid 2006-2010. Den Bosch: CINOP, p.36

Aantallen

In tabel 2.4 zijn de aantallen docenten en vrijwilligers weergegeven zoals door de respondenten is aangegeven. In totaal zijn ongeveer evenveel betaalde docenten als vrijwilligers actief in de begeleiding van educatietrajecten. Twee derde van de docenten heeft een dienstverband met het roc, een derde werkt in 2014 als freelancer voor de afdeling educatie van het roc. Van de vrijwilligers is een ruime meerderheid verbonden aan een afdeling educatie. Een kleiner aantal is afkomstig van andere organisaties, zoals de bibliotheek, een taalmaatjesproject en/of gemeentelijke welzijnsinstellingen.

Bij educatie zijn ongeveer evenveel vrijwilligers als betaalde docenten betrokken

Vanaf 2015 verwachten de roc's een daling van het aantal docenten met een dienstverband en het aantal freelancedocenten. Dat geldt ook voor vrijwilligers die verbonden zijn aan de afdelingen educatie. De daling zet zich sterk door in 2016 en 2017. Het aantal vrijwilligers van andere organisaties daalt in vergelijking met vrijwilligers van de eigen organisatie minder sterk.

Tabel 2.4 Aantal docenten en vrijwilligers

	Aantal	Indicatie aantallen			
	2014	2015	2016	2017	
Docenten met dienstverband	428	391	150	104	
Docenten als freelancer	239	234	111	72	
Totaal docenten	667 (50%)	625 (50%)	261 (45%)	176 (38%)	
Vrijwilligers eigen organisatie	529	494	220	178	
Vrijwilligers andere organisatie (bijvoorbeeld openbare bibliotheek, taalmaatjesproject)	119	124	80	93	
Anders	18	18	19	20	
Totaal vrijwilligers	666 (50%)	636 (50%)	319 (55%)	291 (62%)	

63% van de roc's werkt met vrijwilligers. Het aantal vrijwilligers varieert van 2 tot 130

Afbouw en onzekerheid

In tabel 2.5 zijn naast de aantallen docenten en vrijwilligers over de jaren 2014-2017 nog drie categorieën opgenomen. In de derde kolom staat het aantal nullen aangegeven. Een 0 betekent dat er geen docenten en/of vrijwilligers actief zijn in de afdeling educatie. In 2014 en 2015 is geen 0 aangegeven bij docenten met een dienstverband. Dat betekent dat alle instellingen die aan het onderzoek hebben meegedaan, docenten in dienst hadden en ook in 2015 nog zullen hebben. Er zijn wel nullen aangegeven bij freelancers en bij vrijwilligers. Het aantal nullen geeft het aantal instellingen aan dat niet met freelancers en niet met vrijwilligers werkt. Het aantal instellingen dat komende jaren zonder docenten werkt neemt met twee

toe en het aantal instellingen dat zonder vrijwilligers werkt neemt af. De toename van het aantal nullen kan gezien worden als een indicator voor afbouw bij de twee betreffende instellingen.

Steeds meer educatieafdelingen gaan de komende jaren vrijwilligers inzetten

De aantallen in de categorie 'weet niet' (kolom 4) nemen in de periode 2015-2017 met name toe bij docenten en vrijwilligers van de eigen organisatie. Dat duidt op een toenemende onzekerheid over het aantal docenten en vrijwilligers in de komende jaren. Die toename van onzekerheid geldt niet of in veel mindere mate voor vrijwilligers van andere organisaties.

Ten slotte laten we in kolom 5 het aantal lege vakken zien. In die vakken hebben instellingen geen antwoord gegeven. De redenen voor niet antwoorden kunnen zijn: Individuele respondent van de vragenlijst beschikt niet over de juiste gegevens. Gegevens zijn niet bekend in de organisatie.

Het aantal lege vakken is het grootst bij vrijwilligers en in mindere mate bij freelance-docenten. Het aantal neemt sterk toe in 2016 en 2017. Dat kan duiden op een toename van onzekerheid over het al dan niet aanwezig zijn van docenten met dienstverband en freelancedocenten. Dat geldt ook voor vrijwilligers van de eigen organisatie.

Tabel 2.5 Overzicht aantal docenten en vrijwilligers in educatieafdelingen en indicatoren voor onzekerheid

	Aantal				Instellingen '0'			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Docenten met dienstverband	428	391	150	104	0	0	1	2
Docenten als freelancer	239	234	111	72	1	1	1	3
Vrijwilligers eigen organisatie	529	494	220	178	3	3	0	2
Vrijwilligers andere organisatie	119	124	80	93	6	5	2	2
Anders	18	18	19	20	1	1	0	0

	Instellingen 'weet niet'				Instellingen geen antwoord			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Docenten met dienstverband	0	2	7	7	0	2	11	12
Docenten als freelancer	1	2	6	6	9	9	18	19
Vrijwilligers eigen organisatie	2	2	6	6	6	8	15	16
Vrijwilligers andere organisatie	2	3	3	3	20	20	25	25
Anders	1	1	2	2	30	29	31	31

Activiteiten vrijwilligers

Tabel 2.6 geeft een overzicht van activiteiten die door vrijwilligers worden uitgevoerd. Zelfstandig begeleiden van een lesgroep door een vrijwilliger komt in een heel beperkt aantal gevallen voor. De meest activiteiten van vrijwilligers hebben betrekking op extra begeleiding van individuen of kleine groepjes tijdens of buiten de les en ondersteuning van de docent.

Tabel 2.6 Activiteiten vrijwilligers in en buiten de lessen (meerdere antwoorden mogelijk)

	Aantal	%
Zelfstandig begeleiden van een lesgroep	5	16
Tijdens de les extra hulp geven aan individuele of kleine groepjes deelnemers	28	88
Buiten de les begeleiden van individuele of kleine groepjes deelnemers	15	47
Ondersteunen van de docent bij werken met de computer of lesmateriaal maken	14	44
Anders, namelijk ...	6	19
Geen respons	3	9

Vrijwilligers geven deelnemers extra begeleiding in of buiten de les van een docent

Scholing

Tabel 2.7 laat zien dat het merendeel van de instellingen een scholingsplan heeft voor docenten educatie. Een kleine minderheid geeft aan dat een scholingsplan in ontwikkeling is of dat er geen scholingsplan is.

Tabel 2.7 Scholingsplan voor docenten educatie

	Aantal	%
Ja	22	63
In ontwikkeling	6	17
Nee	6	17
Geen respons	1	3

In tabel 2.8 is te zien waarop scholing voor docenten zich richt. Vijfentwintig instellingen geven aan dat scholing van docenten educatie gericht is op het werken in educatietrajecten. Veertien instellingen geven aan dat scholing gericht is op het werken door docenten in het mbo. Negen instellingen geven aan dat scholing op beide gericht is.

Tabel 2.8 Scholing gericht op (meerdere antwoorden mogelijk)

	Aantal	%
Op educatie	25	71
Op mbo	14	40
Geen respons	5	14

Tabel 2.9 geeft antwoord op de vraag of er een scholingsplan is voor vrijwilligers. 34 procent van de roc's geeft aan dat er een scholingsplan is, 31 procent dat zo'n plan in ontwikkeling is en 29 procent zegt dat er geen scholingsplan voor vrijwilligers is.

Tabel 2.9 Scholingsplan voor vrijwilligers

	Aantal	%
Ja	12	34
In ontwikkeling	11	31
Nee	10	29
Geen respons	2	6

29% van de roc's heeft geen scholingsplan voor vrijwilligers binnen educatie

Beleid docenten en vrijwilligers

Aan de afdelingen educatie is gevraagd of er een beleidsplan is met betrekking tot de verwachte uitstroom van docenten educatie de komende jaren in verband met pensioering. In totaal gaven zeventien instellingen aan dat er zo'n beleidsplan is en negen instellingen dat een plan in ontwikkeling is.

Tabel 2.10 Beleidsplan opvang pensioering

	Aantal	%
Ja	17	49
In ontwikkeling	9	26
Nee	6	17
Geen respons	3	9

Ook is gevraagd naar de aanwezigheid van een beleidsplan voor de inzet van vrijwilligers. In vergelijking met het beleid voor docenten geven meer instellingen aan dat beleid met betrekking tot vrijwilligers ontbreekt of in ontwikkeling is.

Tabel 2.11 Beleidsplan inzet van vrijwilligers

	Aantal	%
Ja	10	29
In ontwikkeling	13	37
Nee	11	31
Geen respons	1	3

Ongeveer 30% van de roc's heeft geen beleidsplan voor de inzet van vrijwilligers

Samenvatting

In 2014 en 2015 zijn ongeveer evenveel docenten als vrijwilligers bij afdelingen educatie van roc's. Vanaf 2016 wordt een sterke daling verwacht van het aantal docenten educatie, zowel van diegenen met een dienstverband als freelancers. Ook is een sterke daling te zien van het aantal vrijwilligers van de eigen organisatie. Deze verwachte daling is minder nadrukkelijk bij vrijwilligers die van andere organisaties afkomstig zijn.

Tegelijkertijd met de daling van het aantal docenten en vrijwilligers is een toename van onzekerheid te zien in de verwachtingen van aantallen docenten en vrijwilligers. Vrijwilligers worden zelden ingezet bij het zelfstandig begeleiden van groepen. Veruit de meeste activiteiten zijn ondersteunend van karakter, zowel tijdens de lessen als daarbuiten.

Meer afdelingen educatie hebben scholingsplannen en beleidsplannen voor docenten educatie dan voor vrijwilligers. De meeste afdelingen educatie hebben geen beleidsplan voor de inzet van vrijwilligers of een beleidsplan is in ontwikkeling.

2.4 Werving en samenwerking in de regio

In deze paragraaf staan drie tabellen met informatie over de werving. Tabel 2.12 geeft aan dat bij bijna alle afdelingen educatie de verantwoordelijkheid voor de werving bij de gemeenten ligt. Toch wordt ook door zestien respondenten aangegeven dat afdelingen educatie medeverantwoordelijk zijn voor de werving. In tabel 2.13 is te lezen waar de werving zich op richt. Veruit als meeste worden daarbij gemeentelijke diensten genoemd. Tabel 2.14 laat zien dat 25 (71%) van de afdelingen educatie Taalambassadeurs hebben.

Tabel 2.12 Verantwoordelijkheid voor werving deelnemers (meer antwoorden mogelijk)

	Aantal	%
Roc	16	46
Gemeenten	30	86
Anders	5	14
Geen respons	1	3

Tabel 2.13 Werving gericht op ... (meerdere antwoorden mogelijk)

	Aantal	%
Bedrijven	14	40
Leerwerkloket	14	40
Gemeentelijke diensten zoals sociale dienst	30	86
Anders	16	46
Geen respons	4	11

Tabel 2.14 Taalambassadeurs in uw instelling

	Aantal	%
Ja	25	71
Nee	9	26
Geen respons	1	3

In tabel 2.15 is te zien dat door dertien instellingen soms en door negentien instellingen vaak in de regio wordt samengewerkt met andere organisaties rondom de aanpak van laaggeletterdheid. Slechts twee instellingen geven aan nooit samen te werken.

Tabel 12.6 laat zien met welke instanties wordt samengewerkt. Het vaakst wordt samengewerkt met gemeentelijke instanties; ook met bibliotheken wordt veel samengewerkt.

Tabel 2.15 Samenwerking met andere organisaties in de regio (bibliotheken, buurtwerk)

	Aantal	%
Nooit	2	6
Soms	13	37
Vaak	19	54
Geen respons	1	3

De meeste roc's werken in meer of mindere mate samen met andere organisaties in de regio

Tabel 2.16 Samenwerking instanties in de regio

		Nooit	Soms	Vaak
Plaatselijke bibliotheken	Aantal	0	15	20
	%	0	43	57
Gemeentelijke instanties, zoals sociale dienst en leerwerkloket	Aantal	0	4	30
	%	0	12	88
Bedrijven in de regio	Aantal	1	26	3
	%	3	87	10
Instellingen voor welzijn/gezondheidszorg	Aantal	3	14	14
	%	10	45	45
Taalvrijwilligersorganisaties	Aantal	2	18	13
	%	6	55	39
Anders	3 9%			
Geen respons	0			

2.5 Toekomstig beleid

Tot slot zijn bij de inventarisatie van de stand van zaken twee vragen gesteld over het toekomstig beleid ten aanzien van de educatie.

In tabel 2.17 is aangegeven hoe het beleid zal zijn van gemeenten in de eigen regio ten aanzien van inkoop van educatie in 2015.

Tabel 2.18 laat zien hoe de roc's hun rol zien in de regionale samenwerking rondom educatie in de toekomst. Daarbij zeggen zes roc's te stoppen met educatie per 1 januari 2018.

Tabel 2.17 Beleid van gemeenten in uw regio ten aanzien van inkoop van educatie in 2015 (meerdere antwoorden mogelijk)

	Aantal	%
Inkoop bij het roc	31	89
Via aanbesteding	9	26
Nog niet bekend	4	11
Geen respons	0	0

Tabel 2.18 Hoe ziet uw roc zijn rol in de regionale infrastructuur educatie in de nabije toekomst? (meerdere antwoorden mogelijk)

	Aantal	%
Afhankelijk van inkoop door gemeenten	14	40
Actieve rol in samenwerking met andere partijen	23	66
Stoppen met educatie per 1-1-2018	6	17
Geen respons	2	6

66 procent van de educatieafdelingen ziet voor zichzelf een actieve rol in de regionale infrastructuur educatie

3 SAMENVATTING GESPREKKEN

3.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk geven we een landelijk representatief beeld van de afdelingen educatie, op basis van de gegevens die door roc's zijn aangeleverd. Ook schetst het een cijfermatig beeld van de verwachtingen van de roc's voor 2015, 2016, en 2017.

Dit hoofdstuk bevat de opbrengsten en resultaten van deel twee van het onderzoek naar de toekomst van educatie. Het betreft een kwalitatief, verkennend onderzoek naar beleidsontwikkelingen en aanknopingspunten voor actief educatiebeleid vanuit het perspectief van afdelingen educatie van de roc's.

Voor dit onderzoek zijn vijf gesprekken gevoerd in de periode mei tot september 2015. Er is gekozen voor groepsgesprekken met vertegenwoordigers van meerdere roc's. Hierdoor konden door interactie tijdens de gesprekken nieuwe en aanvullende perspectieven tot stand komen. Voor elk van de gesprekken zijn drie tot vier afdelingen educatie benaderd en uitgenodigd om aan het gesprek deel te nemen. Alle gespreksdeelnemers hadden een managementrol en/of coördinerende functie in de afdeling die zij vertegenwoordigden.

De selectie van de afdelingen educatie die benaderd en uitgenodigd is, is niet representatief voor alle afdelingen educatie. Op basis van de verkregen informatie uit de 'stand van zaken inventarisatie' is in overleg met Stichting Lezen & Schrijven een selectie gemaakt. Daarbij hebben twee overwegingen een rol gespeeld:

1. Instellingen waarvan bekend was of het vermoeden bestond dat zij actief en constructief werken aan de positionering en toekomst van de educatie (hiermee waren de gesprekspartners niet representatief voor alle roc's).
2. Een geografische spreiding over het land.

In totaal waren dertien afdelingen educatie vertegenwoordigd in de vijf gesprekken; roc's uit Groningen, Drenthe, Gelderland, Overijssel, Noord-Holland, Flevoland, Brabant en Limburg.

De gespreksthema's zijn benoemd op basis van resultaten van de eerder besproken inventarisatie én op basis van vragen die Stichting Lezen & Schrijven had. De drie gespreksthema's waren:

1. De planvorming en het inkoopbeleid van gemeenten met betrekking tot besteding van het educatiebudget en in samenhang daarmee de beleidskeuzes van de roc's ten aanzien van educatie.
2. De waardering van het Actieplan Tel mee met Taal voor de toekomst van educatie.
3. Het werken met professionele docenten en de inzet van vrijwilligers.

Op basis van een gespreksprotocol konden de gespreksdeelnemers zich voorbereiden op het gesprek. De onderzoeker fungeerde als gespreksleider. Gespreksdeelnemers werden uitgenodigd om met elkaar in gesprek te gaan over drie thema's. De gespreksleider stimuleerde de interactie door samen te vatten en (verduidelijkende en verdiepende) vragen te stellen. Stichting Lezen & Schrijven was bij de gesprekken vertegenwoordigd door een onderwijskundig adviseur. Gegevens uit deze verslagen

zijn door de onderzoekers gerubriceerd en geanalyseerd. Op basis daarvan is de samenvatting van de gesprekken gemaakt. In de volgende paragrafen geven we deze samenvatting weer aan de hand van de drie gespreksthema's. Hierbij moet in het achterhoofd worden gehouden dat de gesprekken hebben plaatsgevonden met een selectie van (vermoedelijk) actieve roc's, waarmee het een beeld geeft dat niet representatief is, maar wel aanknopingspunten biedt voor andere roc's voor de eigen beleidsvorming.

3.2 Beleid van gemeenten en van de roc's

Beleid van gemeenten

Uit de inventarisatie blijkt dat het aantal educatietrajecten dat in 2014 is uitgevoerd met WEB-middelen stabiel is in vergelijking met de jaren daarvoor. Vanaf 2015 is door wet- en regelgeving veel veranderd voor de educatie. Gemeenten binnen een arbeidsmarktregio zijn vanaf 2015 gezamenlijk verantwoordelijk voor het educatiebeleid en de besteding van WEB-middelen en de verplichte inkoop van gemeenten bij de roc's wordt de komende jaren fasegewijs afgebouwd. Dat vraagt om goede plannen en aanbestedingsbeleid van gemeenten. De nieuwe rol van centrumgemeenten in de arbeidsmarktregio's vraagt bovendien om afstemming en samenwerking tussen gemeenten.

Op basis van de gevoerde gesprekken ontstaat een tweeledig beeld van de wijze waarop – in de beleving van roc's – gemeenten het educatiebeleid vormgeven.

Aan de ene kant zijn er regio's waarin de afstemming en samenwerking tussen gemeenten niet goed tot stand komen. Het ontbreekt vaak aan een gemeenschappelijke visie op educatie en er is beperkt sprake van doordacht en duurzaam educatiebeleid. Afzonderlijke gemeenten hebben een verschillende focus en richting als het gaat om prioritering van doelgroepen waarvoor ze WEB-middelen willen besteden. Deze 'ieder voor zich'-situatie vertaalt zich veelal in een opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie tussen de afzonderlijke gemeenten en het roc, waarbij beleidsambtenaren van gemeenten vooral inzetten op besteding en verantwoording van middelen in plaats van de ontwikkeling van een gezamenlijke onderbouwde productovereenkomst met het roc.

“Ons roc werkt nauwelijks samen met de gemeenten. Met enige jaloezie hoor ik de verhalen van andere roc's aan”

Op bestuurlijk niveau kunnen wethouders intenties voor samenwerking en regionale samenwerkingsafspraken gemaakt hebben. Maar het ontbreekt vaak aan een verbinding met het operationele niveau en de vertaling van bestuurlijke afspraken naar concrete werkafspraken en contracten die ambtenaren opstellen.

Aan de andere kant zien we ook regio's waarin gemeenten wél samen optrekken in het educatiebeleid en in de afstemming en samenwerking met het roc. Kenmerkend voor deze regio's is dat het aantal gemeenten dat moet afstemmen en samenwerken vaak beperkt is en dat er een geschiedenis en cultuur is waarin op verschillende beleidsterreinen samengewerkt wordt. In deze regio's bestaan op bestuurlijk niveau strategische samenwerkingsafspraken en tegelijkertijd is de visie op educatie en het beleid geconcretiseerd in één – meerjarige – productovereenkomst met het roc.

Visies en samenwerkingsafspraken hebben betrekking op de prioritering van doelgroepen in het educatiebeleid, het tot stand brengen van regionale (taal) netwerken, de professionalisering van vrijwilligers en het inkoopbeleid van gemeenten.

“Voor het roc is educatie moeilijk en risicovol, omdat er altijd middelen bij moeten (bijvoorbeeld voor het extra werk en de verantwoordingen). Dat kan niet zonder bestuurlijk commitment. Ons roc pakt dit op vanuit de maatschappelijke verantwoordelijkheid voor kwetsbare groepen”

Het inkoopbeleid van gemeenten lijkt in de regio's van de roc's die zijn gesproken tot nu toe niet sterk gewijzigd in vergelijking met 2014. Dat geldt zowel voor gemeenten die een gezamenlijke productovereenkomst met een roc hebben afgesloten als voor gemeenten die niet of weinig samenwerken en geen onderbouwd educatiebeleid hebben. De meeste gemeenten blijven een groot deel van het educatiebudget besteden bij een roc. De percentages variëren van 75 tot 100 procent van het beschikbare budget, met uitzondering van één arbeidsmarktregio, waarin het percentage is vastgesteld op 50 procent. De meeste gemeenten garanderen de percentages tot 2018. Sommige gemeenten hebben een bodembudget afgesproken. Een afname van het budget, dat besteed wordt aan inkoop bij de roc's, lijkt bij de roc's die we hebben gesproken beperkt tot genoemde percentages.

Een deel van de middelen, die gemeenten niet bij de roc's besteden, gaat naar taalhuizen of andere instellingen die met vrijwilligers werken. Het overige deel van het educatiebudget wordt aanbesteed. Roc's kunnen zelf meedoen aan deze aanbesteding. De plannen en procedures voor aanbesteding van gemeenten zijn echter in de meeste regio's onduidelijk en nog niet voldoende uitgewerkt. Zo zijn inhoudelijke eisen vaak nog niet vastgesteld en zijn er veel procedurele en juridische vragen. Of en in welke mate roc's mee gaan doen met aanbesteden, weten ze vaak nog niet.

“Ik weet nog niet of ons roc mee gaat doen met de aanbesteding. Er is nog zo veel onduidelijk”

Voor zover sprake is van educatiebeleid, samenwerkingsafspraken tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en roc, meerjarige productovereenkomsten en aanbestedingen, hebben deze een doorlooptijd tot 1 januari 2018. Gemeenten hebben in de beleving van de roc's geen beeld van het beleid voor de periode na 2018. Als er al zekerheid is bij de roc's over inkoop van gemeenten bij het roc, is die zekerheid er tot 2018. Daarna is het gissen wat er gebeurt. Vanaf 2018 zijn WEB-middelen niet langer geoormerkt. De zorg bij roc's is dat de middelen dan opgaan in het brede budget voor het sociale domein. Besteding van middelen kan dan anders uitpakken, ten koste van educatietrajecten. Kortetermijnpolitiek en pragmatische overwegingen van gemeenten kunnen dan bepalend worden voor de toekomst van educatie.

Beleid en organisatie van roc's

Vanuit het perspectief van de roc's is het educatiebeleid van gemeenten en de besteding van WEB-middelen een complex en vaak ingewikkeld speelveld. Roc's hebben immers altijd te maken met meer afzonderlijke gemeenten in hun werkgebied en iedere gemeente heeft een eigen educatiebudget. Ook komt het voor dat meer dan één roc werkzaam is in dezelfde arbeidsmarktregio.

Welke rol nemen roc's in dit speelveld? Hoe spelen ze in op de veranderende wettelijke en budgettaire kaders en hoe gaan ze om met de zekerheid en onzekerheid ten aanzien van het inkoopbeleid van gemeenten?

In regio's waar gemeenten niet of moeizaam tot afstemming en samenwerking komen en waarin een weinig onderbouwd inhoudelijk plan is voor de besteding van WEB-middelen, is de educatie niet of in beperkte mate strategisch op bestuurlijk niveau geborgd. Voor de managers en coördinatoren van afdelingen educatie van deze roc's is het lastig om colleges van bestuur te betrekken bij de ontwikkeling van educatiebeleid en het aangaan van meerjarige afspraken met gemeenten over educatiebeleid en de positie en rol van het roc hierbij. Dat heeft te maken met het ontbreken van een langdurige en vaste financiële bodem voor educatie vanuit de gemeenten. Deze besturen willen geen financiële en personele risico's nemen.

In deze roc's moet educatie meestal zelf de broek ophouden. Educatie is soms apart als afdeling gepositioneerd, soms samen met andere vormen van volwassenenonderwijs. We zien ook dat educatie samen met entreeonderwijs en in enkele gevallen met mbo-2 is georganiseerd. Vanuit deze afdelingen en/of teams educatie wordt, ondanks het ontbreken van bestuurlijk support, veel geïnvesteerd in afstemming, samenwerking en afspraken met gemeenten over uitvoeren van educatietrajecten. Daarbij worden klanten van gemeenten (zoals uitkeringsgerechtigden) bediend en worden gemeenten 'ontzorgd'. Dat resulteert regelmatig in nieuwe contracten voor educatietrajecten waarbij verschillende geldstromen gecombineerd worden. Een voorbeeld hiervan zijn beroepskwalificerende trajecten voor mensen met een grote taalachterstand, die bekostigd worden met deels educatiemiddelen en deels middelen uit de bekostiging van het mbo. Er zijn ook voorbeelden van educatietrajecten die samen met instellingen van sociale werkvoorziening of samen met UWV en sociale diensten worden opgezet en bekostigd.

Ondanks deze successen blijven veel afdelingen educatie binnen het roc een vreemde eind in de bijt. Steeds weer moeten ze zich binnen de eigen instellingen, die zich meer en meer profileren als mbo-instelling, bewijzen en verantwoorden. Dat is lastig omdat educatie verschilt van het mbo, met andere wettelijke kaders, andere verantwoordingsverplichtingen en heel verschillende bekostiging. Vanuit deze positie is het voor educatie lastig om op een meer strategisch en bestuurlijk niveau structurele samenwerkingsafspraken te maken met gemeenten. Zo blijven de successen bij het binnenhalen van contracten voor educatietrajecten vaak van korte duur en afhankelijk van de inzet van individuele medewerkers.

“We voelen steeds vaker de concurrentie van bibliotheken en grote vrijwilligersorganisaties, die goed bij de gemeenten liggen”

In de gesprekken is door sommigen aangegeven dat er concurrentie is met commerciële taalaanbieders, die goedkoper werken dan de roc's en daarmee voor gemeenten een aantrekkelijke partij zijn om educatietrajecten bij in te kopen. Door sommige roc's wordt concurrentie gevoeld van actieve bibliotheken en grote vrijwilligersorganisaties die goed liggen bij gemeenten.

Er zijn ook ervaringen en voorbeelden van roc's waar colleges van bestuur educatie op de strategische agenda hebben gezet. In de regio's van deze roc's hebben samenwerkende gemeenten op bestuurlijk niveau samenwerkingsafspraken over educatie gemaakt en zijn meerjarige productovereenkomsten met de roc's afgesloten. Hier is educatie meer dan in de andere roc's verankerd in beleid en organisatie. Zo hebben de roc's in Groningen onderling een strategische agenda vastgesteld, waardoor de afdelingen educatie vanuit één aanspreekpunt afspraken maken met gemeenten, educatietrajecten uitvoeren en samenwerken met andere organisaties en instellingen. In Drenthe, Limburg, Brabant, en Overijssel hebben roc's weliswaar niet zo'n strategische samenwerking, maar de afdelingen educatie stemmen onderling de afspraken die zij maken met gemeenten binnen één arbeidsmarktregio en de regionale netwerkaanpak wel af.

Beleidsinspanningen van afdelingen educatie van deze roc's richten zich op het behoud van educatie en versterking van de strategische én operationele samenwerking met andere ketenpartners in de regio, zoals sociale werkvoorziening, gemeentelijke sociale diensten en UWV. De samenwerking richt zich op het stevig neerzetten, verankeren en borgen van kwalitatief goede educatietrajecten voor een brede doelgroep van (jong)volwassenen met educatieve achterstand en een afstand tot de arbeidsmarkt.

Bij het stevig neerzetten van educatie ligt een focus op het efficiënt organiseren en uitvoeren van trajecten die effectief zijn. Dat wil zeggen dat resultaten - in termen van verhoging van taalniveaus, doorstroom naar beroeps(voorbereidend) onderwijs en toeleiding naar werk - zichtbaar worden gemaakt.

“Het perspectief en de toekomst van educatie ligt in de regionale samenwerking tussen partners die formele en non-formele educatie aanbieden en verzorgen voor mensen met een achterstand in maatschappelijke participatie en afstand tot de arbeidsmarkt”

We zien dat educatie in deze roc's organisatorisch stevig is ingebed, veelal samen met entree onderwijs en in een enkel geval ook met mbo-2-onderwijs. Hierdoor blijkt het mogelijk om vanuit een samenhangende visie, beleid en aansturing een verscheidenheid aan leerarrangementen voor een brede doelgroep aan te bieden en daarover inhoudelijke en financiële afspraken te maken met gemeenten.

Sommige roc's zijn nog zoekende naar de beste oplossing voor de positionering in het roc: aparte unit, afdeling of samen met mbo-2, entreeopleidingen en VAVO.

3.3 Tel mee met Taal

Uit de inventarisatie (hoofdstuk 1) komt naar voren dat afdelingen educatie samenwerken met verschillende regionale organisaties en instellingen in de aanpak van laaggeletterdheid. Het gaat met name om welzijnsorganisaties, bibliotheken, gemeentelijke sociale diensten en sociale werkvoorziening.

“Ik zie kansen in Tel mee met Taal. We kunnen een veel actievere rol in de regio gaan spelen”

Vanaf 2016 zal de uitvoering van het Actieplan Tel mee met Taal vorm krijgen. Daarbij zal sterk ingezet worden op de ontwikkeling en vormgeving van regionale netwerken in alle arbeidsmarktregio's. De aanpak van Taal voor het Leven is daarin richtinggevend. Hoe waarderen roc's de aanpak zoals geformuleerd in het Actieplan en welke rol en positie kunnen en willen ze nemen in de uitvoering?

“Ministeries moeten zorg dragen voor de bestrijding van laaggeletterdheid door het onderbrengen en borgen in werkprocessen van andere instellingen zoals welzijn, sociale diensten en het UWV”

De positie van de roc's in het educatiespeelveld is de afgelopen jaren beïnvloed door veranderende wet- en regelgeving, zoals de vrije marktwerking en de grote krimp van het educatiebudget. In de ogen van gespreksdeelnemers zijn – naast de inburgeringstrajecten door private taalinstellingen – twee sporen naast elkaar gaan lopen. Een spoor van educatietrajecten die door roc's via inkoop door gemeenten met WEB-middelen zijn bekostigd en een spoor van deels nieuwe en bestaande trajecten met begeleiding door vrijwilligers. In de gesprekken zijn roc's enthousiast en gemotiveerd om de twee sporen komende periode meer met elkaar te verbinden. De voorgestane aanpak van Tel mee met Taal biedt daarvoor een kader.

Tel mee met Taal wordt positief gewaardeerd door de roc's waarmee we hebben gesproken. De positieve waardering heeft betrekking op de brede doelgroep van laagopgeleide volwassenen, waarop het Actieplan zich richt.

In alle gesprekken kwam naar voren dat in de aanpakken die worden ontwikkeld aandacht nodig is voor een brede groep van kwetsbare jongeren en jongvolwassenen die (zonder diploma en vaak met een te laag taalniveau) het onderwijs voortijdig verlaten of niet worden toegelaten bij mbo. Men voert een pleidooi om een adequate aanpak te ontwikkelen om deze groep alsnog trajecten aan te bieden waarmee ze zich alsnog kunnen kwalificeren voor de arbeidsmarkt. Het gaat hier immers om de laaggeletterden van de toekomst.

“We moeten de groep jongeren niet vergeten die niet worden toegelaten bij het mbo of voortijdig uitvallen. Dit zijn de laaggeletterden van de toekomst”

Er liggen kansen in subsidies voor werkgevers zodat werknemers zich in werktijd kunnen scholen.

Autochtone Nederlanders zijn moeilijk bereikbaar. Dat vraagt om goed en slim samenwerken met allerlei instellingen en organisaties in het sociale domein, zoals sociale werkvoorziening, sociale dienst, wijkteams, kinderdagverblijven. Deze aanpak wordt al door veel educatie-instellingen, die we hebben gesproken, vormgegeven en kan met impulsen uit het Actieplan worden versterkt en geborgd.

“Het bereiken van autochtone laaggeletterden blij een aandachtspunt. Daarbij moeten de regio's en landelijke partijen als Stichting Lezen & Schrijven elkaar versterken en aanvullen”

De voorgestane brede aanpak van het Actieplan, waarin samenwerking tussen regionale maatschappelijke partners en bedrijven centraal staat, wordt dan ook positief gewaardeerd. Deze aanpak sluit aan bij de visie en de aanpak die feitelijk al door veel roc's wordt vormgegeven. Het Actieplan wordt gezien als een legitimering van de reeds lopende initiatieven en samenwerkingsverbanden, waarin zij een actieve rol hebben. Het geeft een impuls aan – nieuwe – bondgenootschappen van roc's, gemeenten, maatschappelijke organisaties en het regionaal bedrijfsleven. Ook buiten regio's van Taal voor het Leven zijn inmiddels bondgenootschappen gesloten.

“Er worden nu bondgenootschappen gevormd. Instellingen leveren taalvrijwilligers, educatie zorgt voor begeleiding en scholing. Daarvoor wordt onder meer ook het educatiebudget ingezet”

Met het Actieplan kunnen bondgenootschappen strategisch en politiek beter ingebed en geborgd worden. Het succes van dit plan wordt echter niet bepaald door het aantal gesloten bondgenootschappen. Een bondgenootschap moet geen doel worden, maar is een manier om mensen te bereiken en kwalitatief goede educatietrajecten aan te bieden aan een brede doelgroep.

De opvatting van afdelingen educatie is dat regionale partijen zelf de leiding moeten en kunnen nemen bij het aangaan van samenwerkingsverbanden en het sluiten van bondgenootschappen. Zij kennen immers de regionale cultuur en kleuring en spreken de lokale taal. Sommige roc's, waarin educatiebeleid bestuurlijk is verankerd, nemen zelf de regie of zien zichzelf in de regierol. Roc's waarin het educatiebeleid niet stevig op de agenda staat, zijn onzeker over deze rol.

“Wij hebben de laatste jaren al veel geïnvesteerd in de opbouw van een netwerk. Samenwerking met welzijnswerk, sociale dienst, mbo en bibliotheken is hier normaal”

Landelijke organisaties, zoals Stichting Lezen & Schrijven, kunnen regionale initiatieven ondersteunen en faciliteren, bijvoorbeeld door het agenderen van belangrijke thema's op de landelijke beleidsagenda, maar ook door het ondersteunen en coachen van regionale en lokale initiatieven. Sommige roc's geven aan dat zij bij de aanstelling van nieuwe medewerkers Taal voor het Leven veel waarde hechten aan medewerkers uit de eigen regio.

Afgelopen jaren zijn veel instrumenten en producten door Taal voor het Leven ontwikkeld en beschikbaar gesteld voor gebruik in de regio. Daarnaast was in de pilotregio's concrete ondersteuning bij samenwerkingsverbanden en taalaanpak.

De meeste roc's die al gebruikmaken van deze producten en ondersteuning zijn positief over de gebruiksmogelijkheden van de producten en de geboden ondersteuning van Stichting Lezen & Schrijven.

Voor de roc's die geen deel uitmaakten van een van de pilotregio's Taal voor het Leven is nog niet duidelijk hoe ontwikkelde producten en instrumenten ingezet kunnen worden in de eigen regio en de educatietrajecten die zij aanbieden. Zij hebben ook geen beeld van wat zij kunnen verwachten van de landelijke ondersteuning die in het kader van het Actieplan door Stichting Lezen & Schrijven wordt geboden. Vragen die in dit verband naar voren komen zijn: komt er hulp bij het in kaart brengen van het regionale aanbod educatie en de instanties die dat aanbieden? Komen toetsen beschikbaar? Komt er ondersteuning bij methoden en materialen die door de roc's zelf worden ontwikkeld en gebruikt?

Roc's zien Stichting Lezen & Schrijven als een partner in de aanpak van laaggeletterdheid en willen graag samenwerken. Zij vinden het wel belangrijk dat bij de ondersteuning op landelijk niveau en bij de landelijke ontwikkeling van nieuwe methoden en materialen aangesloten wordt bij wat regionaal al ontwikkeld is. De deskundigheid die in de regio aanwezig is en de initiatieven die daar genomen worden zijn hierbij van groot belang.

Alhoewel educatieafdelingen van de roc's altijd al decentraal hebben gewerkt, kunnen zij zich volgens sommige roc's meer en beter in de regio profileren als een betrouwbare samenwerkingspartner met ervaring, expertise en professionaliteit op thema's als laaggeletterdheid, taalontwikkeling bij laagopgeleide volwassenen en training van vrijwilligers.

“Het voordeel van een roc is dat zij makkelijk de verbinding kunnen leggen tussen educatie en het beroepsonderwijs”

Doordat educatie is ingebed in de roc's kunnen ze als geen ander de verbinding leggen tussen educatietrajecten en beroepsvoorbereidende en beroepskwalificerende trajecten die het mbo aanbiedt. In de gesprekken zijn voorbeelden genoemd van toeleidingstrajecten naar entreeonderwijs en mbo-2-opleidingen, geïntegreerde trajecten waarin naast taal- en rekenvaardigheid toegewerkt wordt naar een mbo-2-kwalificatie, zowel in de beroepsopleidende leerweg als in de beroepsbeleidende leerweg.

3.4 Docenten en vrijwilligers

In de aanpak Taal voor het Leven wordt gewerkt met inzet van geschoolde vrijwilligers. Uit de inventarisatie onder afdelingen educatie blijkt dat ook de roc's structureel met vrijwilligers werken, maar dat beleid hierbij ontbreekt of in ontwikkeling is. De vraag is hoe afdelingen educatie aankijken tegen inzet van vrijwilligers aan de ene kant en professionals aan de andere kant en hoe zij hier beleidsmatig mee omgaan.

In de gesprekken komt naar voren dat in afdelingen educatie samengewerkt wordt tussen professionele docenten en vrijwilligers. Veelal zijn deze vrijwilligers verbonden aan het roc. Zij werken altijd onder verantwoordelijkheid van een gekwalificeerde docent.

Als gevolg van de aanpak Taal voor het Leven, dat onder meer door het meer inzetten van vrijwilligers het aantal deelnemers aan educatietrajecten wil opschroeven, zijn ook steeds meer gemeenten akkoord gegaan met inzet van vrijwilligers in educatietrajecten. De afdelingen educatie van de roc's benadrukken dat het belangrijk is om kwaliteit en professionaliteit bij het ontwikkelen en uitvoeren van educatietrajecten te bewaken.

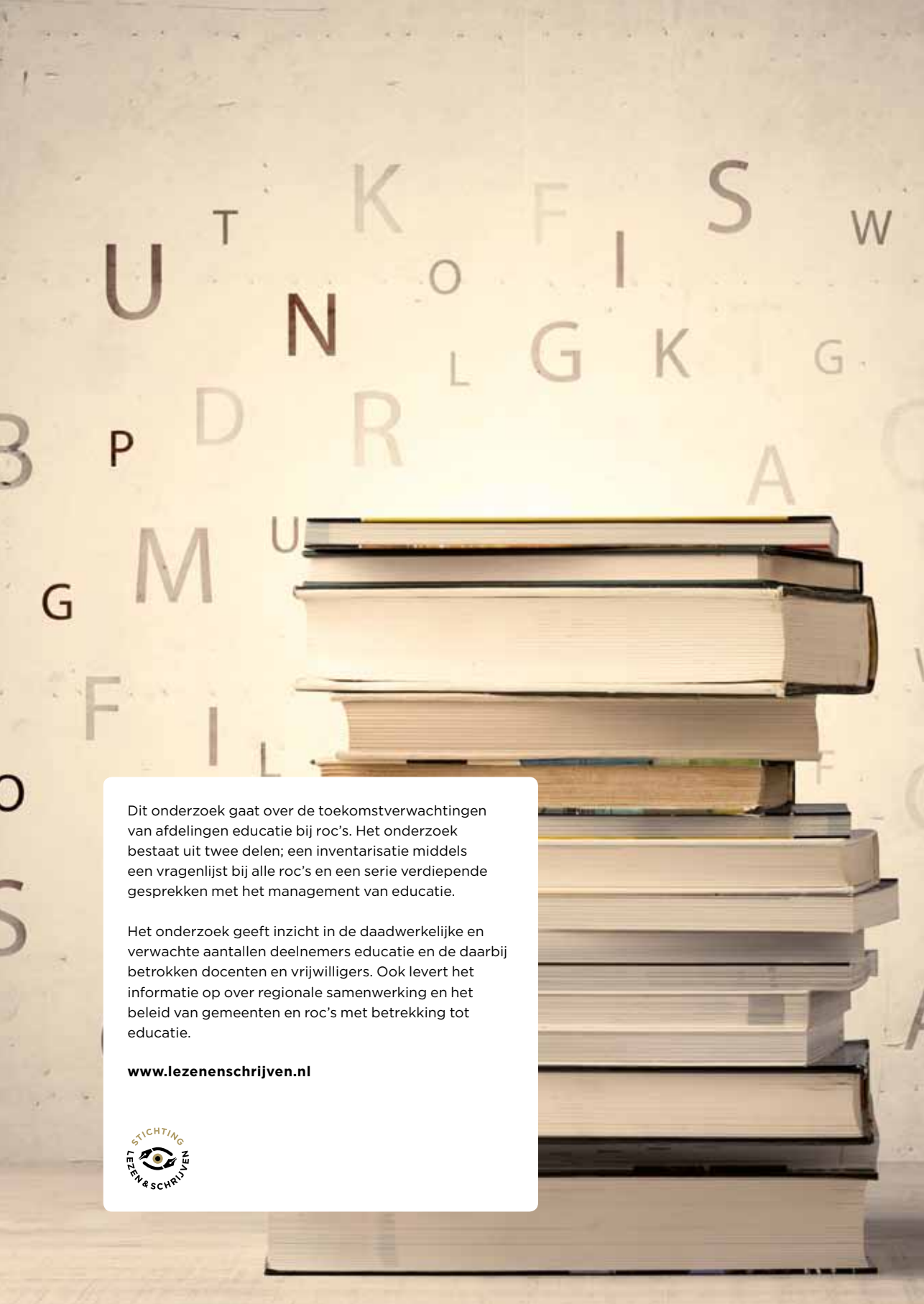
In de landelijke regeling is niets opgenomen over kwaliteit van educatietrajecten en bevoegdheidseisen voor docenten educatie. Kwaliteitsborging is de verantwoordelijkheid van gemeenten die bij de roc's inkopen. Kwaliteitsborging kan bijvoorbeeld door het opnemen van een voorwaarde in de aanbesteding door gemeenten dat gewerkt wordt met gekwalificeerde docenten en getrainde vrijwilligers. Tot nu toe wordt te weinig tijd genomen voor het ondersteunen van vrijwilligers. Het opleiden, trainen en begeleiden van vrijwilligers, ook vrijwilligers van andere organisaties, wordt door sommige roc's opgenomen in de contracten met gemeenten. In sommige gesprekken komt naar voren dat het goed is om onderscheid te maken in soorten vrijwilligers. Voor de begeleiding van formele, diplomagerichte educatietrajecten worden andere vaardigheden gevraagd dan voor non-formele educatietrajecten. In een brede netwerkaanpak, waarin een verscheidenheid aan trajecten wordt aangeboden, heb je verschillende soorten vrijwilligers nodig.

Het personeelsbeleid van de roc's staat de borging van kwaliteit en professionaliteit van docenten educatie vaak in de weg. Afgelopen jaren zijn als gevolg van de vermindering van het educatiebudget in de meeste roc's regelmatig reorganisaties uitgevoerd met herplaatsing van personeel in het mbo, het werken met flexibele schil van zzp'ers. Dit beleid heeft geleid tot onzekerheid over rechtsposities en verlenging van arbeidscontracten. De groep docenten met de meeste vastigheid hebben een hoge gemiddelde leeftijd. Veel docenten educatie bereiken binnen afzienbare tijd de pensioengerechtigde leeftijd.

Bij enkele roc's lijkt er, als gevolg van bestuurlijke keuzes met betrekking tot educatie, een voorzichtige kanteling van deze trend. Daar is weer enige ruimte voor het aantrekken en aanstellen van docenten educatie en de vorming en opbouw van een (jonger) team, met enige continuïteit.

“Een docent educatie moet niet alleen maar beschikken over didactische competenties. Hij moet ook kunnen samenwerken met diverse partners en vrijwilligers kunnen begeleiden en scholen”

In de gesprekken kwam sterk naar voren dat in vergelijking met een aantal jaren geleden nieuwe, aanvullende competenties gevraagd worden van docenten. Docenten gaan de komende jaren steeds meer als spin in het web fungeren binnen regionale taalnetwerken. Het gaat niet alleen meer om het kunnen begeleiden van groepen en de didactische competenties die daarvoor nodig zijn, maar ook om competenties als marktgericht werken, samenwerken met ketenpartners, het aansturen, begeleiden en trainen van vrijwilligers. Daarnaast krijgen docenten steeds meer een rol in de kwaliteitsborging van educatietrajecten, het vormgeven van een helpdesk voor vrijwilligers en het aanbieden van (opfris)cursussen en scholingsbijeenkomsten voor vrijwilligers. Verdere professionalisering van docenten op het terrein van deze nieuwe taken is zodoende noodzakelijk. Intervisie en collegiale consultatie worden als mogelijke vormen gezien.

Dit onderzoek gaat over de toekomstverwachtingen van afdelingen educatie bij roc's. Het onderzoek bestaat uit twee delen; een inventarisatie middels een vragenlijst bij alle roc's en een serie verdiepende gesprekken met het management van educatie.

Het onderzoek geeft inzicht in de daadwerkelijke en verwachte aantallen deelnemers educatie en de daarbij betrokken docenten en vrijwilligers. Ook levert het informatie op over regionale samenwerking en het beleid van gemeenten en roc's met betrekking tot educatie.

www.lezenenschrijven.nl

